

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

SMERNICE ZA IZRAČUN STOPNJE NEPLAČILA IN STOPNJE IZGUBE

(v veljavi od 27. oktobra 2015, dopolnjene 11. februarja 2016, 29. aprila 2016, 6. septembra 2016)

1. Obseg uporabe

(1) Smernice za izračun stopnje neplačila in stopnje izgube (v nadaljevanju Smernice) upoštevajo vse banke in hranilnice (v nadaljevanju banke), razen bank, ki imajo dovoljenje za uporabo lastnih ocen izgube ob neplačilu (LGD) in/ali lastnih ocen konverzijskih faktorjev (CF) za določene kategorije izpostavljenosti ali skupine izpostavljenosti.

(2) Pri izračunu stopnje neplačila in stopnje izgube velja načelo konservativnosti. Če Smernice ne obravnavajo določenih robnih primerov, ki se lahko pojavijo v praksi, banka te primere konservativno prilagodi tako, da je mogoče smiselno uporabiti te Smernice.

2. Opredelitev neplačila in izgube

(1) Banka za namen izračuna stopnje neplačila in stopnje izgube opredeli neplačilo, izgubo in konverzijski faktor.

(2) Banka opredeli neplačilo v skladu z zahtevami 178. člena Uredbe (EU) št. 575/2013 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (UL L št. 176 z dne 27. junija 2013, str. 1; v nadaljevanju Uredba CRR), kjer neplačilo nastopi, ko se zgodita eden ali oba izmed dogodkov iz točke a) in b) prvega odstavka tega člena. Banka upošteva tudi vse relevantne regulatorne tehnične standarde in smernice glede opredelitve neplačila, izdane s strani EBA.

Banka lahko za kategorijo izpostavljenosti na drobno iz točke d) drugega odstavka 147. člena Uredbe CRR v skladu z drugim pododstavkom prvega odstavka 178. člena Uredbe CRR, opredeli neplačilo na ravni dolžnika ali izpostavljenosti.

(3) Banka opredeli izgubo v skladu z 2. točko 5. člena Uredbe CRR, kjer izguba pomeni ekonomsko izgubo, ki vključuje pomembne učinke diskontiranja, vključno s pomembnimi neposrednimi in posrednimi stroški, povezanimi z izterjavo vsake posamezne izpostavljenosti.

(4) Banka konverzijski faktor opredeli v skladu s 56. točko prvega odstavka 4. člena Uredbe CRR, kjer konverzijski faktor pomeni razmerje med trenutno neizkoriščenim zneskom prevzete obveznosti, ki bi lahko bil črpan in bi torej v primeru neplačila ostal neporavnan, in trenutno neizkoriščenim zneskom prevzete obveznosti.

3. Izračun in določitev konverzijskega faktorja

(1) Banka, ki razpolaga z zadostnim številom dejanskih podatkov o črpanjih zunajbilančnih postavk, ki zagotavljajo nepristransko oceno konverzijskega faktorja, izračunava dejanski konverzijski faktor v skladu s poglavjem 3.1.

(2) Banka, ki ne razpolaga z zadostnim številom dejanskih podatkov o črpanjih zunajbilančnih postavk, ki bi zagotavljali nepristransko oceno dejanskega konverzijskega faktorja, določa konverzijski faktor v skladu z osmim in desetim odstavkom 166. člena Uredbe CRR.

(3) Nepristranskost ocene dejanskega konverzijskega faktorja je dosežena, kadar banka razpolaga z:

- najmanj 30 dejanskimi črpanji posamezne vrste zunajbilančne postavke in
- dokaže reprezentativnost podatkov za posamezno vrsto zunajbilančne postavke.

(4) Reprezentativnost podatkov za oceno dejanskega konverzijskega faktorja pomeni, da je struktura neplačnikov, ki imajo določeno vrsto zunajbilančne postavke, podobna strukturi plačnikov s tovrstno zunajbilančno postavko ter je mogoče na tej podlagi oceno dejanskega konverzijskega faktorja posplošiti na vse tovrstne zunajbilančne postavke v celotnem kreditnem portfelju (npr. po velikosti podjetja ali nominalni velikosti zunajbilančne postavke (npr. garancije), po velikosti zunajbilančne postavke glede na velikost podjetja, po podvrsti posamezne vrste zunajbilančne postavke – npr. plačilne, storitvene garancije, ipd).

3.1 Izračun dejanskega konverzijskega faktorja

(1) Banka izračunava dejanski konverzijski faktor samo pri zunajbilančnih postavkah dolžnikov, ki so v položaju neplačila. Zunajbilančno postavko neplačnika, ki eno leto pred nastopom dogodka neplačila ni obstajala, banka izključi iz izračuna dejanskega konverzijskega faktorja.

(2) Pri izračunu dejanskega konverzijskega faktorja za posamezno i -to zunajbilančno postavko vrste p ($CF_{i,p}$) števec v enačbi (3.1) leži na intervalu $[0, N\check{C}Z_{i,t-1}]$.

(3) Banka zbira podatke za namen izračuna dejanskega konverzijskega faktorja ločeno po vrstah zunajbilančnih postavk, kot so navedene v Prilogi 1 Uredbe CRR.

(4) Banka izračunava dejanski konverzijski faktor na osnovi dejanskih podatkov o dodatnih črpanjih zunajbilančnih postavk v časovnih točkah eno leto pred datumom nastopa dogodka neplačila in datumom, ko črpanje zunajbilančne postavke ni več mogoče ter dejanskih podatkov o nečrpanih zunajbilančnih postavkah eno leto pred nastopom dogodka neplačila v skladu z enačbama (3.1) in (3.2).

Dejanski konverzijski faktor za posamezno i -to zunajbilančno postavko vrste p :

$$CF_{i,p} = \frac{\check{C}Z_{i,t_{max}}}{N\check{C}Z_{i,t-1}} \quad (3.1)$$

Dejanski konverzijski faktor za zunajbilančno postavko vrste p :

$$CF_p = \frac{\sum_i \check{C}Z_{i,t_{max}}}{\sum_i N\check{C}Z_{i,t-1}} \quad (3.2)$$

kjer je:

$CF_{i,p}$ - dejanski konverzijski faktor za i -to zunajbilančno postavko posamezne vrste zunajbilančne postavke p ,

CF_p - dejanski konverzijski faktor za p -to vrsto zunajbilančne postavke,

i - posamezna zunajbilančna postavka v okviru vrste zunajbilančne postavke p ,

p - vrsta zunajbilančne postavke, navedene v Prilogi 1 Uredbe CRR.

$\check{C}Z_{i,t_{max}}$ - dodatni črpani znesek i -te zunajbilančne postavke, glede na $N\check{C}Z_{i,t-1}$, v točki t_{max} ,

$N\check{C}Z_{i,t-1}$ - nečrpani znesek i -te zunajbilančne postavke v točki $t-1$,

$t-1$ - eno leto pred datumom nastanka dogodka neplačila,

t - datum nastanka dogodka neplačila,

t_{max} – enak datumu, od katerega črpanje zunajbilančne postavke ni več mogoče, pri čemer je ($t - 1 < t_{max}$)

4. Izračun stopnje neplačila

(1) Banka izračunava enoletno stopnjo neplačila, ki je določena v 78. točki 4. člena Uredbe CRR in z izpostavljenostjo tehtano enoletno stopnjo neplačila za posamezen bonitetni razred, skupino izpostavljenosti ter za skupino dolžnikov.

(2) Kadar je dolžnik na začetku opazovanega obdobja razvrščen v določen bonitetni razred ali skupino dolžnikov ali izpostavljenosti in se med opazovanim obdobjem prerazvrsti v drug bonitetni razred ali skupino dolžnikov ali izpostavljenosti ter v tem bonitetnem razredu ali skupini postane neplačnik, banka takega neplačnika upošteva v bonitetnem razredu ali skupini, v katero je bil prvotno razvrščen.

(3) Banka pri izračunu enoletne stopnje neplačila v skladu z enačbami (4.1) do (4.6) upošteva naslednje:

a) imenovalec vključuje dolžnike ali izpostavljenosti posameznega bonitetnega razreda, skupine izpostavljenosti oziroma skupine dolžnikov, ki niso neplačniki oziroma neplačane izpostavljenosti na začetku enoletnega časovnega obdobja;

b) števec vključuje dolžnike ali izpostavljenosti posameznega bonitetnega razreda, skupine izpostavljenosti oziroma skupine dolžnikov, vključene v imenovalcu točke a) tretjega odstavka tega poglavja, ki so v obdobju enega leta po začetku enoletnega časovnega obdobja, postali neplačniki oziroma neplačane izpostavljenosti, pri čemer se upošteva vrednost izpostavljenosti na začetku enoletnega časovnega obdobja. V kolikor je za posameznega dolžnika ali izpostavljenost v enoletnem časovnem obdobju zabeleženo večkratno neplačilo, se neplačilo upošteva samo enkrat.

(4) Banka izračuna enoletno stopnjo neplačila v skladu z enačbami (4.1), (4.2) in (4.3) in z izpostavljenostjo tehtano enoletno stopnjo neplačila v skladu z enačbami (4.4), (4.5) in (4.6) glede na to, ali v kategoriji izpostavljenosti na drobno uporablja opredelitev neplačila na ravni dolžnika ali na ravni izpostavljenosti.

Enoletna stopnja neplačila za posamezen bonitetni razred dolžnika ali izpostavljenosti:

$$\text{enoletna stopnja neplačila}_{r,(t,t+1]} = \frac{\text{število neplačnikov ali neplačanih izpostavljenosti}_{r,(t,t+1]}}{\text{število vseh plačnikov}_{r,t}} \quad (4.1)$$

Enoletna stopnja neplačila za posamezno skupino izpostavljenosti:

$$\text{enoletna stopnja neplačila}_{p,(t,t+1]} = \frac{\text{število neplačanih izpostavljenosti}_{p,(t,t+1]}}{\text{število vseh plačanih izpostavljenosti}_{p,t}} \quad (4.2)$$

Enoletna stopnja neplačila za skupino dolžnikov:

$$\text{enoletna stopnja neplačila}_{p,(t,t+1]} = \frac{\text{število neplačnikov}_{p,(t,t+1]}}{\text{število vseh plačnikov}_{p,t}} \quad (4.3)$$

kjer je:

r - posamezen bonitetni razred dolžnikov ali izpostavljenosti,

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

p - posamezna skupina izpostavljenosti ali dolžnikov,

t - začetek opazovanega obdobja,

$t + 1$ - konec opazovanega obdobja,

$(t, t + 1]$ – enoletno obdobje opazovanja,

skupina dolžnikov - homogena skupina dolžnikov (npr. dolžniki s hipotekarnim kreditom, kategorija izpostavljenosti, kreditni portfelj, ipd.),

skupina izpostavljenosti - homogena skupina izpostavljenosti (npr. hipotekarni, potrošniški krediti ipd.),

plačnik oz. plačana izpostavljenost – dolžnik oz. izpostavljenost, za katerega/o ne veljajo kriteriji za opredelitev neplačila v skladu z 178. členom Uredbe CRR.

Z izpostavljenostjo tehtana enoletna stopnja neplačila za posamezen bonitetni razred dolžnika ali izpostavljenosti:

$$\text{enoletna stopnja neplačila}_{r,(t,t+1]} = \frac{EAD \text{ neplačnikov ali neplačanih izpostavljenosti}_{r,t}}{EAD \text{ vseh plačnikov}_{r,t}} \quad (4.4)$$

Z izpostavljenostjo tehtana enoletna stopnja neplačila za posamezno skupino izpostavljenosti:

$$\text{enoletna stopnja neplačila}_{p,(t,t+1]} = \frac{EAD \text{ neplačanih izpostavljenosti}_{p,t}}{EAD \text{ vseh plačanih izpostavljenosti}_{p,t}} \quad (4.5)$$

Z izpostavljenostjo tehtana enoletna stopnja neplačila za skupino dolžnikov:

$$\text{enoletna stopnja neplačila}_{p,(t,t+1]} = \frac{EAD \text{ vseh neplačnikov}_{p,t}}{EAD \text{ vseh plačnikov}_{p,t}} \quad (4.6)$$

kjer se neplačniki ali neplačane izpostavljenosti ugotavljajo v obdobju $(t, t + 1]$ in je:

r - posamezen bonitetni razred dolžnikov ali izpostavljenosti,

p - posamezna skupina izpostavljenosti ali dolžnikov,

EAD - vrednost izpostavljenosti, ki je enaka seštevku aktivne postavke in zunajbilančne postavke, pomnožene s konverzijskim faktorjem,

t - začetek opazovanega obdobja,

$t + 1$ - konec opazovanega obdobja,

$(t, t + 1]$ – enoletno obdobje opazovanja,

skupina dolžnikov - homogena skupina dolžnikov (npr. dolžniki s hipotekarnim kreditom, kategorija izpostavljenosti, kreditni portfelj, ipd.),

skupina izpostavljenosti - homogena skupina izpostavljenosti (npr. hipotekarni, potrošniški krediti ipd.),

plačnik oz. plačana izpostavljenost – dolžnik oz. izpostavljenost, za katerega/o ne veljajo kriteriji za opredelitev neplačila v skladu z 178. členom Uredbe CRR.

5. Izračun stopnje izgube

(1) Banka izračuna stopnjo izgube za posamezno izpostavljenost, za vse izpostavljenosti dolžnika ali skupine izpostavljenosti ter za skupine dolžnikov. Izračun izvede za plačnike oziroma plačane izpostavljenosti ter za neplačnike oziroma neplačane izpostavljenosti, pri čemer upošteva stopnjo

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

prilagoditve vrednosti zavarovanja (HC) na ravni posamezne vrste zavarovanja in stopnjo poplačila za nezavarovano izpostavljenost (SPnez) na ravni posamezne skupine izpostavljenosti ali dolžnikov.

(2) Banka izračuna HC za vsako neplačano izpostavljenost, ki je zavarovana in SPnez za vsako neplačano izpostavljenost, ne glede na to ali je zavarovana ali ne.

(3) Banka pri izračunu HC in SPnez poleg zaključenih izterjevalnih postopkov upošteva tudi nezaključene izterjevalne postopke.

(4) Kadar banka v izračunu HC in SPnez upošteva tudi nezaključene izterjevalne postopke, te posebej označi.

5.1 Stopnja prilagoditve vrednosti zavarovanja (HC)

5.1.1 Vrste zavarovanj

(1) Banka zbira podatke za namen izračuna HC samo za tiste vrste spodaj navedenih zavarovanj, ki so zanjo pomembne:

- a) bančne vloge,
- b) vrednostni papirji (ločeno za lastniške ter dolžniške vrednostne papirje), s katerimi se trguje na borzi,
- c) denarne terjatve, od katerih dolžnikov po teh terjativah banka upravičeno pričakuje poplačilo terjatev,
- d) jamstva (samo za dajalce jamstev, katerih bonitetna ocena je boljša od osnovnega dolžnika),
- e) nepremičnine (ločeno za poslovne in stanovanjske nepremičnine),
- f) premičnine,
- g) zavarovanje pri zavarovalnici,
- h) ostale pomembne vrste zavarovanj,
- i) ostale oblike zavarovanj.

(2) Vrste zavarovanj, ki za banko niso pomembne, vključi med ostale oblike zavarovanj. V kolikor v času posamezna vrsta zavarovanja v okviru ostalih oblik zavarovanj za banko postane pomembna, jo uvrsti med zgoraj navedene vrste zavarovanj ter zanjo začne zbirati podatke. Pri nepremičninah in premičninah banka upošteva vse zahteve iz 13. člena Sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 50/15; v nadaljevanju Sklep o ocenjevanju izgub).

5.1.2 Upoštevanje neuskkljenosti zapadlosti in valutne neuskkljenosti

(1) Banka šteje izpostavljenost, zavarovano z osebnim ali stvarnim kreditnim zavarovanjem, za namen izračuna stopnje izgube, kot nezavarovano, kadar pride v skladu s prvim odstavkom 237. člena Uredbe CRR do neuskkljenosti zapadlosti med izpostavljenostjo in zavarovanjem. Le-ta nastane, ko je preostala zapadlost zavarovanja krajša od preostale zapadlosti zavarovane izpostavljenosti.

(2) Banka v primeru valutne neuskkljenosti med zavarovanjem s finančnim premoženjem in zavarovano izpostavljenostjo, upošteva prilagoditev vrednosti zavarovanja v višini 20%, med zavarovanjem z osebnim kreditnim zavarovanjem in zavarovano izpostavljenostjo pa v višini 8%.

(3) Valutno neuskkljenost iz drugega odstavka tega poglavja banka upošteva pri izračunu HC na podlagi ocene poplačil iz 5.1.4.2 poglavja Smernic, pri čemer zadevno oceno zmanjša v skladu z drugim odstavkom tega poglavja.

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

5.1.3 Tržna vrednost zavarovanja

- (1) Za namen izračuna HC je tržna vrednost zavarovanja po vrstah zavarovanj naslednja:
- za bančno vlogo je enaka pogodbenemu znesku bančne vloge,
 - za lastniški in/ali dolžniški vrednostni papir, s katerim se trguje na borzi, je enaka ceni ob zaključku trgovalnega dne (zaključni tečaj),
 - za denarne terjatve je enaka pogodbeni vrednosti denarnih terjatev, danih v zavarovanje,
 - za jamstvo je enaka nižjemu izmed zneskov: vrednost izpostavljenosti, pogodbeni znesek jamstva,
 - za nepremičnino je enaka vrednosti nepremičnine, ob upoštevanju zahtev glede vrednotenja iz 13. člena Sklepa o ocenjevanju izgub,
 - za premičnino je enaka javno dostopnim tržnim cenam v skladu s 6. odstavkom 13. člena Sklepa o ocenjevanju izgub,
 - za zavarovanje izpostavljenosti pri zavarovalnici je enaka delu, ki ga zavarovalnica krije.
- (2) Tržna vrednost pri vseh zavarovanjih upošteva morebitne predhodne obremenitve na tem zavarovanju ter podrejenost zavarovanja. Navedeno zlasti velja za nepremičnine, kjer je potrebno upoštevati določbe 1. odstavka 13. člena Sklepa o ocenjevanju izgub. Poleg tega banka zmanjša tržno vrednost nepremičnine tudi za morebitni delež udeležbe banke v sindiciranem kreditu. V primeru, da je posamezno zavarovanje zastavljeno za več izpostavljenosti dolžnika, banka vrednost zavarovanja sorazmerno porazdeli med izpostavljenosti dolžnika.

5.1.4 Izračun HC

- (1) HC predstavlja razliko med ena (1) in razmerjem med dejanskim poplačilom iz unovčenega zavarovanja, zmanjšanim za posredne in neposredne stroške, povezane s postopkom unovčevanja tega zavarovanja, in tržno vrednostjo zavarovanja ob datumu nastanka neplačila.
- (2) Banka izračunava HC bodisi na osnovi podatkov o dejanskih poplačilih iz unovčenih zavarovanj bodisi na osnovi ocene poplačil iz zavarovanj samo za tiste vrste zavarovanj, ki so zanjo pomembne.
- (3) Banka izračuna HC za posamezno zavarovanje v okviru določene vrste zavarovanja za vsako posamezno neplačano izpostavljenost, ki je zavarovana, ne glede na to ali je banka to zavarovanje unovčila ali ne. V primeru, kadar ne pride oziroma banka oceni, da ne bo prišlo do unovčitve zavarovanja, je vrednost unovčenega zavarovanja, ki je banki na voljo za poplačilo, v števcu enačb (5.1) in (5.3) enaka 0.
- (4) Ne glede na enačbe za izračun HC, banka upošteva naslednje stopnje HC za naslednje vrste zavarovanj:
- bančne vloge: 0%,
 - dolžniški vrednostni papirji:
 - dolžniški vrednostni papirji držav in centralnih bank, ki se v standardiziranem pristopu tehtajo z utežjo tveganja 0%: 0% ali višje, če tako izhaja iz dejanskih podatkov,
 - ostali dolžniški vrednostni papirji: 21,213%, razen če banka na podlagi dejanskih podatkov dokaže, da je dejansko poplačilo nižje ali višje, potem upošteva le-tega,
 - lastniški vrednostni papirji: 35,355%, razen če banka na podlagi dejanskih podatkov dokaže, da je dejansko poplačilo nižje ali višje, potem upošteva le-tega,
 - nepreklicna jamstva RS: 0%,
 - jamstva enot centralne ravni držav in centralnih bank, ki se v standardiziranem pristopu tehtajo z utežjo tveganja 0%: 0% ali višje, če tako izhaja iz dejanskih podatkov,
 - ostale oblike zavarovanj: 95%.

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

(5) Ne glede na četrty odstavek tega poglavja, banka, v primeru, kadar določeno vrsto zavarovanja opredeli kot pomembno v skladu s prvim odstavkom poglavja 5.1.1, vendar se ta vrsta zavarovanja ne pojavi pri nobeni neplačani izpostavljenosti, upošteva naslednje stopnje HC:

- a) stanovanjske nepremičnine: 40%,
- b) poslovne nepremičnine: 50%,
- c) vse ostale vrste zavarovanj: 95%.

5.1.4.1 Izračun HC na podlagi podatkov o dejanskih poplačilih iz zavarovanj

(1) Za namen izračuna HC na podlagi podatkov o dejanskih poplačilih iz zavarovanj je najdaljše časovno obdobje unovčevanja zavarovanja, v katerem banka upošteva dejanska poplačila iz tega zavarovanja, za posamezno vrsto zavarovanja, enako časovnemu obdobju unovčevanja zavarovanja v Tabeli 1:

Tabela 1: Najdaljše časovno obdobje unovčevanja zavarovanja po posameznih vrstah zavarovanja

Vrsta zavarovanja	Časovno obdobje unovčevanja zavarovanja (v letih)
	maksimalno (t_{max})
Nepremičnine	5
Premičnine	2
Zavarovalnica	0,5
Jamstvo	1
Vrednostni papirji	0,5
Denarne terjatve	0,5

(2) Če banka v obdobju iz Tabele 1 ni uspela unovčiti določenega zavarovanja, se šteje, da je bilo dejansko poplačilo iz tega zavarovanja enako 0 EUR.

(3) Banka izračuna HC na podlagi podatkov o dejanskih poplačilih iz zavarovanj v skladu z enačbama (5.1) in (5.2).

HC za posamezno, i -to zavarovanje vrste p :

$$HC_i^p = \left(1 - \frac{\sum_{t=0}^{t_{max}} \frac{(PC_{i,t}^p - S_{i,t}^p)}{(1+r)^t}}{TV_{i,t=0}^p} \right) \quad (5.1)$$

HC za vrsto zavarovanja p :

$$HC_p = \left(1 - \frac{\sum_i \sum_{t=0}^{t_{max}} \frac{(PC_{i,t}^p - S_{i,t}^p)}{(1+r)^t}}{\sum_i TV_{i,t=0}^p} \right) \quad (5.2)$$

kjer je:

HC_i^p - prilagoditev vrednosti zavarovanja za i -to zavarovanje posamezne vrste zavarovanja p ,

HC_p - prilagoditev vrednosti zavarovanja za p -to vrsto zavarovanja,

$PC_{i,t}^p$ - dejansko poplačilo iz i -tega zavarovanja vrste p v času $t_0 \leq t \leq t_{max}$: poplačilo je vrednost unovčenega zavarovanja, ki je banki na voljo za poplačilo izpostavljenosti, ki je zavarovana s tem

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

zavarovanjem, ter se je iz tega unovčenega zavarovanja dejansko poplačala delno, v celoti ali pa se ni poplačala,

$S_{i,t}^p$ - stroški (neposredni in posredni), povezani z zavarovanjem i vrste p v času $t_0 \leq t \leq t_{max}$,

TV - tržna vrednost zavarovanja,

i - posamezno zavarovanje v okviru vrste zavarovanja p ,

p - vrsta zavarovanja,

$t = 0$ – datum nastanka neplačila,

r - pogodbeni obrestni meri (pri izpostavljenostih s spremenljivo obrestno mero se upošteva obrestna mera ob datumu nastanka neplačila).

5.1.4.2 Izračun HC na podlagi ocene poplačil iz zavarovanj

(1) Dokler banka pri izračunu HC ne razpolaga z zadostnim številom podatkov o dejanskih poplačilih iz zavarovanja, ki bodo zagotavljala nepristransko oceno HC , le-to, namesto enačb iz poglavja 5.1.4.1, izračunava na podlagi ocene poplačil iz zadevnega zavarovanja.

(2) Nepristranskost ocene HC je dosežena, kadar banka razpolaga z:

- najmanj 30 dejanskih unovčitev p -te vrste zavarovanja in
- dokaže reprezentativnost podatkov za vrsto zavarovanja.

(3) Reprezentativnost podatkov za oceno HC_p pomeni, da je struktura zavarovanj, ki so bila unovčena, podobna strukturi zavarovanj, ki še niso bila unovčena in jih ima banka v celotnem kreditnem portfelju ter je mogoče na tej podlagi oceno HC_p iz unovčenih zavarovanj posplošiti na celotni kreditni portfelj (npr. pri stanovanjskih nepremičninah se podobnost strukture nepremičnin lahko izraža glede na vrsto, velikost, starost, lokacijo, lastništvo nepremičnin ipd.).

(4) Za namen izračuna HC na podlagi ocene poplačil iz zavarovanja, je najdaljše časovno obdobje unovčevanja zavarovanja, v katerem banka upošteva oceno poplačil iz zadevnega zavarovanja, za posamezno vrsto zavarovanja, enako časovnemu obdobju unovčevanja zavarovanja v Tabeli 2.

Tabela 2: Časovno obdobje unovčevanja zavarovanja po posameznih vrstah zavarovanja

Vrsta zavarovanja	Časovno obdobje unovčevanja zavarovanja (v letih)	
	minimalno (t_{min})	maksimalno (t_{max})
Nepremičnine	4	5
Premičnine	2	2
Zavarovalnica	0,5	0,5
Jamstvo	1	1
Denarne terjatve	0,5	0,5

(5) Če banka dokaže, da je minimalno obdobje unovčevanja krajše od obdobja navedenega v Tabeli 2, lahko uporabi to obdobje.

(6) Banka izračuna HC na podlagi ocene poplačil iz zavarovanj v skladu z enačbama (5.3) in (5.4). Ti enačbi uporablja tudi v primeru nezaključenih izterjevalnih postopkov.

HC za posamezno, i -to zavarovanje vrste p :

$$HC_i^p = \left(1 - \frac{\sum_{t=t_{min}}^{t_{max}} \frac{\text{denarni tok}_{i,t}}{(1+r)^t}}{TV_{i,t=0}^p} \right) \quad (5.3)$$

HC za vrsto zavarovanja p :

$$HC_p = \left(1 - \frac{\sum_i \sum_{t=\min}^{t=\max} \frac{\text{denarni tok}_{i,t}}{(1+r)^t}}{\sum_i TV_{i,t=0}^p} \right) \quad (5.4)$$

kjer je:

HC_i^p - prilagoditev vrednosti zavarovanja za i -to zavarovanje posamezne vrste zavarovanja p ,

HC_p - prilagoditev vrednosti zavarovanja za p -to vrsto zavarovanja,

TV - tržna vrednost zavarovanja,

denarni tok - ocenjen denarni tok iz naslova unovčitve i -tega zavarovanja vrste p v času $t_0 \leq t \leq t_{max}$, in delni dejanski denarni tok pri nezaključenih izterjevalnih postopkih,

i - posamezno zavarovanje v okviru vrste zavarovanja p ,

p - vrsta zavarovanja,

$t = 0$ – datum nastanka neplačila,

t_{min} – je enak vrednostim v Tabeli 2, kadar banka oceni poplačila iz zavarovanj, oziroma je enak

$t = 0$, kadar banka v oceni denarnih tokov upošteva tudi delne dejanske denarne tokove pri nezaključenih izterjevalnih postopkih,

r - pogodbeni obrestni meri (pri izpostavljenostih s spremenljivo obrestno mero se upošteva obrestni meri ob datumu nastanka neplačila).

5.1.4.3 Izračun HC na podlagi podatkov o dejanskih poplačilih in ocene poplačil iz zavarovanj

Če banka razpolaga s podatki o dejanskih poplačilih iz zavarovanj, vendar ti še niso reprezentativni, pri izračunu HC_p uporabi te podatke kot tudi ocene poplačil iz zavarovanj, v skladu z enačbo 5.5.

$$HC_p = \left(1 - \frac{\sum_{i, \text{dejanski}} \sum_{t=0}^{t=\max} \frac{(PC_{i,t}^p - S_{i,t}^p)}{(1+r)^t} + \sum_{i, \text{ocenjeni}} \sum_{t=\min}^{t=\max} \frac{\text{denarni tok}_{i,t}}{(1+r)^t}}{\sum_i TV_{i,t=0}^p} \right) \quad (5.5)$$

kjer je:

dejanski - izračun poplačila na dejanskih podatkih,

ocenjeni - izračun poplačila na ocenjenih podatkih.

5.2 Stopnja poplačila za nezavarovano izpostavljenost (SPnez)

(1) Banka za namen izračuna SPnez vsako izpostavljenost v položaju neplačila obravnava kot v celoti nezavarovano, ne glede na to ali je zavarovana ali ne.

(2) Banka izračuna SPnez za vsako neplačano izpostavljenost, ne glede na to ali je banka pridobila poplačilo, ki ne izvira iz unovčenega zavarovanja ali ne. V primeru, kadar ne pride oziroma banka oceni, da ne bo prišlo do poplačila, ki ne izvira iz unovčenega zavarovanja, je vrednost poplačil v števcu enačb (5.6) in (5.9) enaka 0.

(3) Banka pri izračunu SPnez zbira podatke o poplačilih iz denarnega toka poslovanja podjetja, denarnega toka iz stečajne mase ali drugega vira denarnega toka, ki ne izvira iz unovčitve zavarovanja (v nadaljevanju poplačila, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanja), ki je zastavljeno za določeno izpostavljenost.

(4) Za namen izračuna SP_{nez} , je najdaljše časovno obdobje poplačila, v katerem banka upošteva dejanska poplačila in ocene poplačil, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanja, enako 5 let ($t_{max} = 5$ let) od datuma nastanka neplačila.

5.2.1 SP_{nez} na podlagi podatkov o dejanskih poplačilih, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanja

(1) Banka izračuna SP_{nez} na podlagi podatkov o dejanskih poplačilih, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanja, v skladu z enačbami (5.6), (5.7) in (5.8).

SP_{nez} za posamezno j -to izpostavljenost:

$$SP_{nez_j} = \frac{\sum_{t=0}^{t_{max}} \left(\frac{P_{j,t} - S_{j,t}}{(1+r)^t} \right)_j}{EAD_{j,t=0}} \quad (5.6)$$

SP_{nez} za izpostavljenosti posameznega dolžnika ali skupine izpostavljenosti:

$$SP_{nez_{dolžnik}} = \frac{\sum_j \sum_{t=0}^{t_{max}} \left(\frac{P_{j,t} - S_{j,t}}{(1+r)^t} \right)_j}{\sum_j EAD_{j,t=0}} \quad (5.7)$$

SP_{nez} za izpostavljenosti skupine dolžnikov:

$$SP_{nez_k} = \frac{\sum_k \sum_j \sum_{t=0}^{t_{max}} \left(\frac{P_{j,t} - S_{j,t}}{(1+r)^t} \right)_{j,k}}{\sum_k \sum_j EAD_{j,k,t=0}} \quad (5.8)$$

kjer je:

SP_{nez_j} - stopnja poplačila za nezavarovano j -to izpostavljenost,

$SP_{nez_{dolžnik}}$ - stopnja poplačila za nezavarovane j -te izpostavljenosti na nivoju dolžnika ali homogene skupine izpostavljenosti (npr. hipotekarni krediti),

SP_{nez_k} - stopnja poplačila na ravni določene skupine dolžnikov k ,

P - poplačila, ki ne izvirajo iz zavarovanja za j -to izpostavljenost v času $t_0 \leq t \leq t_{max}$,

S - stroški (posredni in neposredni), povezani z izterjavo nezavarovanega dela j -te izpostavljenosti v času $t_0 \leq t \leq t_{max}$,

j - posamezna izpostavljenost,

$t = 0$ – datum nastanka neplačila,

EAD - vrednost izpostavljenosti, ki je enaka seštevku aktivne in zunajbilančne postavke, pomnožene s konverzijskim faktorjem,

k – homogena skupina dolžnikov (kategorija izpostavljenosti, segment, kreditni portfelj, ipd.),

r - pogodbeno obrestna mera (pri izpostavljenostih s spremenljivo obrestno mero se upošteva obrestna mera ob datumu nastanka neplačila).

(2) Banka izračunava SP_{nez_k} na ravni skupine izpostavljenosti k , če opredeljuje tudi položaj neplačila na ravni izpostavljenosti za kategorijo izpostavljenosti na drobno, z enačbo (5.7).

(3) Kadar banka pri neplačniku oziroma neplačani izpostavljenosti, za katerega/o ne veljajo več kriteriji za opredelitev neplačila iz 178. člena Uredbe CRR, ne utrpi nobene izgube, števcu enačbe (5.6) prišteje razliko med $EAD_{j,t=0}$ in $\sum_{t=0}^{t=\max} \left(\frac{P_{j,t} - S_{j,t}}{(1+r)^t} \right)_j$.

5.2.2 SPnez na podlagi ocene poplačil, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanja

(1) Dokler banka ne razpolaga z zadostnim številom podatkov o dejanskih poplačilih, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanj, ki bi zagotavljali nepristransko oceno SPnez, izračunava SPnez na podlagi ocene poplačil, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanja.

(2) Nepristranskost SPnez je dosežena, kadar banka razpolaga z:

- najmanj 30 dejanskimi poplačili, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanj za določeno skupino izpostavljenosti ali dolžnikov in
- dokaže reprezentativnost podatkov za posamezno skupino izpostavljenosti ali dolžnikov.

(3) Reprezentativnost podatkov za oceno SPnez pomeni, da je struktura izpostavljenosti ali dolžnikov, ki so bili poplačani iz denarnih virov, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanj, podobna strukturi izpostavljenosti ali dolžnikov, ki še niso bili poplačani iz denarnih virov, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanj in je na tej podlagi oceno SPnez iz zadevnih poplačil mogoče posplošiti na posamezno skupino izpostavljenosti ali dolžnikov (npr. podobnost strukture izpostavljenosti se lahko izraža glede na absolutno ali relativno velikost izpostavljenosti ali dolžnika, standardno klasifikacijo dejavnosti ipd.).

(4) Banka lahko izračuna $SPnez_k$ na ravni celotnega kreditnega portfelja in jo pri izračunu stopnje izgube uporabi za vse skupine izpostavljenosti ali dolžnikov.

(5) Banka izračuna SPnez na podlagi ocene poplačil, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanja v skladu z enačbami (5.9), (5.10) in (5.11). Te enačbe uporablja tudi v primeru nezaključenih izterjevalnih postopkov.

SPnez na podlagi ocene poplačil, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanja za dolžnika, ki je bil v času neplačila še delujoč¹ (going concern) ali je v času od nastanka neplačila iz nedelujočega postal delujoč:

- za posamezno j-to izpostavljenost

$$SPnez_j = \frac{\sum_{t=0}^{t=\max} \left(\frac{\text{denarni tok}_t}{(1+r)^t} \right)_j}{EAD_{j,t=0}} \quad (5.9)$$

- za vse izpostavljenosti posameznega dolžnika ali skupine izpostavljenosti

$$SPnez_{\text{dolžnik}} = \frac{\sum_j \sum_{t=0}^{t=\max} \left(\frac{\text{denarni tok}_t}{(1+r)^t} \right)_j}{\sum_j EAD_{j,t=0}} \quad (5.10)$$

- za vse izpostavljenosti skupine dolžnikov

$$SPnez_k = \frac{\sum_k \sum_j \sum_{t=0}^{t=\max} \left(\frac{\text{denarni tok}_t}{(1+r)^t} \right)_{j,k}}{\sum_k \sum_j EAD_{j,k,t=0}}$$

¹ dolžniki, za katere banka še pričakuje določeno poplačilo iz denarnih tokov, ki ne izvirajo iz unovčenja zavarovanja

(5.11)

kjer je:

SP_{nez_j} - stopnja poplačila za nezavarovano j -to izpostavljenost,

$SP_{nez_{dolžnik}}$ - stopnja poplačila za nezavarovane j -te izpostavljenosti na nivoju dolžnika ali homogene skupine izpostavljenosti (npr. hipotekarni krediti),

SP_{nez_k} - stopnja poplačila na ravni določene skupine dolžnikov k ,

j - posamezna izpostavljenost,

$t = 0$ – datum nastanka neplačila,

denarni tok - ocenjen denarni tok, ki ne izhaja iz unovčevanja zavarovanja za j -to izpostavljenost v času $t_0 \leq t \leq t_{max}$, in delni dejanski denarni tok pri nezaključenih izterjevalnih postopkih,

EAD - vrednost izpostavljenosti, ki je enaka seštevku aktivne in zunajbilančne postavke, pomnožene s konverzijskim faktorjem,

r - pogodbeni obrestni meri (pri izpostavljenostih s spremenljivo obrestno mero se upošteva obrestna mera ob datumu nastanka neplačila),

k – homogena skupina dolžnikov (kategorija izpostavljenosti, segment, kreditni portfelj, dolžniki s hipotekarnim kreditom, ipd.).

SPnez na podlagi ocene poplačil, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanja za dolžnika, ki od nastanka neplačila dalje ni delujoč² (gone concern):

- za posamezno j -to izpostavljenost,
- za vse izpostavljenosti posameznega dolžnika,

$$SP_{nez} = 0$$

(5.12)

kjer je:

SP_{nez} - stopnja poplačila za nezavarovane izpostavljenosti na nivoju posamezne izpostavljenosti ali dolžnika.

(6) Banka izračunava SP_{nez_k} na ravni skupine izpostavljenosti, če opredeljuje tudi položaj neplačila na ravni izpostavljenosti v primeru kategorije izpostavljenosti na drobno, z enačbo (5.10).

5.2.3 SPnez na podlagi dejanskih poplačil in ocen poplačil, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanja

Če banka razpolaga s podatki o dejanskih poplačilih, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanja, vendar ti še niso reprezentativni, pri izračunu SP_{nez} uporabi te podatke kot tudi ocene poplačil, ki ne izvirajo iz unovčitve zavarovanja, v skladu z enačbo 5.13.

$$SP_{nez_k} = \frac{\sum_k \sum_{j, \text{dejanski}} \sum_{t=0}^{t=\max} \left(\frac{P_{j,t} - S_{j,t}}{(1+r)^t} \right)_{j,k} + \sum_k \sum_{j, \text{ocenjen}} \sum_{t=0}^{t=\max} \left(\frac{\text{denarni tok}_t}{(1+r)^t} \right)_{j,k}}{\sum_k \sum_j EAD_{j,k,t=0}} \quad (5.13)$$

kjer je:

dejanski - izračun poplačila na dejanskih podatkih,

ocenjeni - izračun poplačila na ocenjenih podatkih.

² dolžniki, za katere banka ne pričakuje nobenega poplačila več

5.3 Stopnja izgube

(1) Stopnja izgube na nivoju posamezne izpostavljenosti oziroma posameznega dolžnika oziroma posamezne skupine dolžnikov je določena ob upoštevanju podatkov o HC_p in $SPnez_k$.

(2) Banka izračuna stopnjo izgube v skladu z enačbami (5.14), (5.15) in (5.16).

Stopnja izgube za posamezno j-to izpostavljenost

$$SI_j = \max \left(0, \frac{[EAD_j - [\sum_p \sum_i (TV_{i,p} * (1 - HC_p))]_j] (1 - SPnez_k)}{EAD} \right) \quad (5.14)$$

Stopnja izgube za vse izpostavljenosti dolžnika ali skupine izpostavljenosti

$$SI_{dolžnik} = \frac{\sum_j \max \left(0, [EAD_j - [\sum_p \sum_i (TV_{i,p} * (1 - HC_p))]_j] (1 - SPnez_k) \right)}{\sum_j EAD_j} \quad (5.15)$$

Stopnja izgube za vse izpostavljenosti skupine dolžnikov

$$SI_k = \frac{\sum_k \sum_j \max \left(0, [EAD_j - [\sum_p \sum_i (TV_{i,p} * (1 - HC_p))]_j] (1 - SPnez_k) \right)_k}{\sum_k \sum_j EAD_{j,k}} \quad (5.16)$$

kjer je:

SI_j - stopnja izgube na ravni posamezne izpostavljenosti,

$SI_{dolžnik}$ - stopnja izgube na ravni dolžnika,

SI_k - stopnja izgube na ravni skupine dolžnikov k ,

HC_p - prilagoditev vrednosti zavarovanja za p -to vrsto zavarovanja,

EAD - vrednost izpostavljenosti, ki je enaka seštevku aktivne postavke in zunajbilančne postavke, pomnožene s konverzijskim faktorjem,

j - posamezna izpostavljenost,

TV - tržna vrednost zavarovanja,

$SPnez_k$ - stopnja poplačila na ravni določene skupine dolžnikov k ,

i - posamezno zavarovanje v okviru vrste zavarovanja p ,

p - vrsta zavarovanja,

k - homogena skupina dolžnikov (kategorije izpostavljenosti, segment, kreditni portfelj, dolžniki s hipotekarnim kreditom, ipd.).

(6) Banka izračunava SI_k na ravni skupine izpostavljenosti k , če opredeljuje tudi položaj neplačila na ravni izpostavljenosti v primeru kategorije izpostavljenosti na drobno, z enačbo (5.15).

5.3.1 Obravnava prodanih kreditnih izpostavljenosti

Kadar banka proda kreditno obveznost in pri tem utrpi pomembno ekonomsko izgubo, povezano z izpostavljenostjo, takšno izpostavljenost/dolžnika obravnava kot neplačano. V okviru navedenega kriterija majhne verjetnosti plačila, ki v skladu z 178. členom Uredbe CRR pomeni neplačilo, banka

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

upoštevata vse prenose na DUTB, kjer je s prodajo prišlo do pomembne ekonomske izgube. Banka celoten znesek poplačila za tovrstne izpostavljenosti razstavi na parametra HC_p in SP_{nez} v skladu z enačbami poglavja 4.1. in 4.2.

6. Zbiranje relevantnih podatkov

6.1 Stopnja neplačila

(1) Za namen izračuna stopnje neplačila banka zbira in shranjuje vsaj naslednje podatke:

- datum nastanka neplačila,
- datum prehoda neplačnika iz položaja neplačila v položaj plačila,
- datum zaključka postopka razreševanja neplačnika,
- identiteto neplačnikov in neplačanih izpostavljenosti,
- vrednost izpostavljenosti ob nastanku neplačila.

(2) Banka zaključi postopek razreševanja neplačnika iz prvega odstavka tega poglavja z datumom prejetega poplačila iz unovčenja zavarovanja in/ali odpisa. Prav tako je postopek razreševanja neplačnika zaključen z datumom, ko dolжник ni več opredeljen kot neplačnik v skladu z 178. členom Uredbe CRR.

6.2 Stopnja izgube

Za namen izračuna izgube banka zbira in shranjuje vsaj naslednje podatke:

- vrednost izpostavljenosti ob nastanku neplačila,
- datume in zneske različnih prejetih denarnih tokov po nastopu neplačila (časovna spremljava procesa poplačila),
 - o zneske poplačil, vključno s prihodki iz naslova prodaje neplačanih izpostavljenosti, vključno z viri poplačil (nezavarovan del, zavarovan del, zavarovan del po vrstah zavarovanja,...),
 - o stroške razreševanja izpostavljenosti, vključujoč pomembne neposredne in posredne stroške povezane s procesom razreševanja,
 - o znesek odpisov neplačanih izpostavljenosti,
- diskontne stopnje, uporabljene pri diskontiranju denarnih tokov na trenutek nastanka neplačila,
- tržno vrednost zavarovanja ob nastanku neplačila,
- datum zadnjega vrednotenja zavarovanja.

6.2.1 Posredni in neposredni stroški

(1) Posredni stroški so stroški, ki niso neposredno povezani z razreševanjem posamezne izpostavljenosti ter vključujejo predvsem stroške delovanja enote za izterjavo problematičnih izpostavljenosti.

(2) Neposredni stroški so stroški, ki so neposredno povezani z razreševanjem posamezne izpostavljenosti in so ji lahko neposredno dodeljeni. Vključujejo predvsem stroške, povezane s sodnimi procesi (npr. stroški zunanjih odvetnikov, zunanjih izterjevalnih agencij, ipd.).

6.3 Dejanski konverzijski faktor

Za namen izračuna dejanskega konverzijskega faktorja, banka zbira in shranjuje vsaj naslednje podatke:

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

- datum nastanka neplačila,
- nečrpan znesek zunajbilančne postavke eno leto pred nastopom dogodka neplačila,
- črpani znesek zunajbilančne postavke eno leto pred nastopom dogodka neplačila in ob nastanku dogodka neplačila oziroma v časovni točki, od katere črpanje zunajbilančne postavke, v skladu z značilnostmi te postavke, ni več možno.

7. Informacijski sistem

(1) Banka za namen zbiranja in shranjevanja zgoraj navedenih podatkov ter drugih relevantnih podatkov, vzpostavi informacijski sistem, ki bo vključeval celovita in medsebojno povezana podatkovna skladišča, katerih podatke in informacije bo banka uporabljala pri vsakodnevnih procesih odločanja, upravljanju kreditnega tveganja ter poročanja nadzornim organom in drugim relevantnim zunanjim strankam. Z vzpostavitvijo ustreznih kontrol kakovosti podatkov, ki vstopajo v izračun stopnje neplačila in stopnje izgube, banka zagotovi njihovo točnost, pravilnost in popolnost.

(2) Banka vzpostavi informacijski sistem, ki omogoča četrletni izračun podatkov iz teh Smernic (stopnja neplačila, stopnja izgube, stopnja prilagoditve vrednosti zavarovanja, stopnja poplačila za nezavarovano izpostavljenost, dejanski konverzijski faktor) najmanj na ravni dolžnika, posamezne vrste zavarovanja in posamezne vrste zunajbilančne postavke ter v primeru zahteve Banke Slovenije tudi pravočasno posredovanje omenjenih podatkov. Četrletni izračun parametrov iz teh Smernic ne pomeni, da mora banka vsako četrletje ponovno izračunati omenjene parametre. Banka najmanj enkrat letno izračunava stopnjo neplačila, stopnjo prilagoditve vrednosti zavarovanja, stopnjo poplačila za nezavarovano izpostavljenost ter dejanski konverzijski faktor, stopnjo izgube pa izračunava na dnevni ravni, kadar je to primerno in potrebno.